

سالروز آغاز عملیات «کربلای ۱» و آزادسازی «مهران»

۱۰ تیر ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۳۶

به دنبال عملیات غافلگیرکننده «الفجر ۸» و تصرف شهر استراتژیک فاو توسط رزمندگان اسلام و به هم خوردن توازن سیاسی - نظامی به نفع جمهوری اسلامی، رژیم عراق شیوه‌ای جدید برگزید و درصدد فعال شدن در جبهه زمینی و موضع تهاجمی برآمد و این استراتژی را بعد از اشغال مهران، «استراتژی دفاع متحرک» نامگذاری کرد

عراق می‌کوشید با ادامه عملیات‌های خود، نقاط دیگری را تصرف کند. ادامه چنین وضعیتی می‌توانست عواقب وخیمی را هم از بُعد نظامی و هم از بُعد سیاسی برای جمهوری اسلامی ایران به دنبال داشته باشد. بر همین اساس، برای مقابله با حرکت جدید عراق، انجام عملیات برای آزادسازی شهر مهران و ارتفاعات آن مورد تاکید قرار گرفت.

استراتژی دفاع متحرک عراق بعد از بازپس‌گیری منطقه والفجر ۹ (منطقه چوارتا) که از تاریخ ۱۶ اسفندماه ۱۳۶۴ آغاز شد، در تاریخ ۲۷ تیر ماه ۱۳۶۵، با آزادسازی مهران به اوج خود رسید و با ضربه سختی که دشمن در جریان این آزادسازی متحمل شد، پایان یافت.

از هنگام شروع تهاجم جدید ارتش عراق، وحدت و همدلی نیروهای رزمنده ایرانی به شکل زیبایی جلوه‌گر شد و برادران ارتشی، سپاهی و بسیج مردمی پا به پای هم در مقابل تهاجم دشمن به مقاومتی دلیرانه دست زدند.

حمله عراق به مهران

ارتش عراق، ساعت یک بامداد ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۶۵ در منطقه مهران دست به تهاجم زد و شهر و حومه آن و برخی از ارتفاعات منطقه را تصرف کرد. در این زمان واحدهای ارتشیمرکب از ۶ گردان پیاده و دو گردان زرهی، مسئولیت خطوط پدافندی را در این منطقه بر عهده داشت و نیروهای سپاه نیز پشتیبانی از این منطقه را به طور کامل بر عهده نگرفته بود.

اهداف عملیات بازپس‌گیری شهر مهران و سلسله ارتفاعات قلاویزان و دستیابی به مرز و تأمین کل منطقه.

منطقه عملیات

این منطقه عملیاتی از جنوب به ارتفاعات قلاویزان، از شمال به ارتفاعات نمه کلان کوچک، از غرب به امتداد غربی ارتفاعات قلاویزان و پاسگاه مرزی بهران آباد و از شرق به جاده مهران - دهلران منتهی می‌شد.

پس از اشغال مهران، استحکامات و موانع متعددی توسط دشمن ایجاد شد. در محور شمالی (جاده ایلام - مهران و باغ کشاورزی) هفت ردیف مین همراه با کانال و بیش از پنج ردیف سیم خاردار رشته‌ای وجود داشت. در محور میانی (حد فاصل رودخانه گاوی و جاده دهلران - مهران) به لحاظ کوهستانی بودن منطقه، استحکامات نسبتاً ضعیف بود. در محور جنوبی (ارتفاعات قلاویزان) سنگرهای کمین و در بعضی شیارها، یک ردیف سیم خاردار و مین وجود داشت.

استعداد دشمن منطقه مورد نظر برای عملیات، تحت مسئولیت «لشکر ۱۷» زرهی از سپاه دوم عراق بود. حفظ پدافندی این لشکر از رودخانه «کنجاپنجم» به سمت میان کوه امتداد می‌یافت. علاوه بر یگان‌های سازمانی این لشکر (تیپ‌های ۷۰ زرهی، ۵۹ زرهی و ۷۰۵ پیاده) یگان‌های زیر نیز تحت امر آن بودند:

- تیپ‌های ۴۳۳، ۴۱۷ و ۴۲۵ پیاده.

- تیپ ۱ کماندویی و گردان کماندو لشکر ۴۰ پیاده.

با شروع عملیات، یگان‌های زیر نیز وارد منطقه شدند:

- تیپ‌های ۱ مکانیزه، ۴ و ۵ پیاده، ۳ نیروی مخصوص، ۲ و ۱۰ زرهی از گارد ریاست جمهوری.

- تیپ‌های ۷۱، ۷۲ و ۳ پیاده از لشکر ۳۵ پیاده.

- تیپ‌های ۵۰۱، ۱۱۳، ۹۵، ۱۱۸ و ۱۰۸ پیاده.

- تیپ ۲۴ مکانیزه.

- تیپ‌های ۲، ۳ و ۵ کماندو، گردان کماندویی لشکر ۲۰ پیاده و گردان کماندویی لشکر ۲ پیاده.

- تیپ ۶۵ نیروی مخصوص.

- گردان‌های ۷۶۳، ۱۱۰، ۱۵، ۷۶۶، ۲۱۷، ۲۳۸، ۵۳، ۲۴۷ و ۴۸۹ توپخانه.

قوای خودی «قرارگاه نجف» هدایت نیروهای زیر را به عهده داشت:

- لشکر ۲۷ محمد رسول الله (ص) با هفت گردان پیاده به علاوه گردان تانک.

- لشکر ۱۷ علی ابن ابی طالب (ع) با سه گردان پیاده به علاوه یک گروهان تانک.

- لشکر ۵ نصر با سه گردان پیاده.

- لشکر ۲۵ کربلا با چهار گردان پیاده به علاوه یک گردان تانک.

- لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع) با سه گردان پیاده.

- لشکر ۴۱ ثارالله (ع) با چهار گردان پیاده به علاوه گردان تانک.

- تیپ مستقل ۲۱ امام رضا (ع) با دو گردان پیاده.

- تیپ مستقل ۱۵ امام حسن (ع) با پنج گردان پیاده.

- تیپ مستقل ۶۶۲ بیت المقدس با دو گردان پیاده.

- گردان مستقل ۳۸ زرهی ذوالفقار با یک گروهان تانک.

- ۲ گردان توپخانه سپاه به علاوه چهار گردان توپخانه ارتش.

طرح عملیات تلاش اصلی بر انجام عملیات از محور ارتفاعات قلاویزان و یال‌های آن تا رودخانه گاوی در نظر گرفته شد. بر همین اساس، عملیات در سه مرحله به ترتیب زیر طراحی شد:

مرحله اول: تامین ارتفاعات قلاویزان ایران تا روستای امام زاده سید حسن.

مرحله دوم: تامین ارتفاعات «جبل حمیرین» تا «شیار مگ سوخته» و در امتداد آن، تامین روستاهای بهین، بهروزان و هرمزآباد.

مرحله سوم: تصرف خاکریز عملیات والفجر ۳، روستای فرخ‌آباد تا زیر ارتفاعات ۲۲۳ قلاویزان و در نتیجه مهران در این مرحله تامین شد.

شرح عملیات مرحله اول عملیات در ساعت ۲۲:۳۰ روز ۹ تیر ماه ۱۳۶۵ با رمز یا «بابوالفضل العباس ادرکنی» آغاز شد و نیروهای خودی در اغلب محورها خطوط دشمن را شکسته و تا قبل از روشنایی صبح ضمن انهدام بیش از ۱۰ گردان پیاده عراق، اهداف مرحله اول و قسمتی از مرحله دوم عملیات را به تصرف درآوردند.

ساعاتی بعد، دشمن با به کارگیری نیروهای احتیاط خود به محور امامزاده سید حسن پاتک کرد که با مقابله قوای خودی خنثی شد. سپس، یگان‌های خودی با مشاهده از هم گسیختگی نیروهای دشمن، عملیات را بدون وقفه ادامه دادند.

در شب دوم، تمامی یگان‌های عمل کننده ضمن پیشروی در باقی مانده محدوده مرحله دوم عملیات، تا قبل از روشنایی صبح، خط سراسری - از هرمزآباد تا شیار مگ سوخته - را کاملاً تامین کرده و مقداری از محدوده مرحله سوم عملیات را نیز تامین کردند.

از آغاز روز دوم (۱۱ تیر ماه ۶۵) عملیات در تمامی محورها ادامه یافت و نیروهای رزمنده ضمن به اسارت درآوردن تعدادی از نیروهای دشمن، به باغ کشاورزی وارد شدند و سپس در حدود ساعت ۱۲ این روز نیز شهر مهران آزاد شد.

ساعت شش صبح روز سوم، دو تیپ گارد ریاست جمهوری به ارتفاع ۲۱۰ پاتک کرد و پس از یک درگیری سخت ارتفاع مذکور را تصرف کرد. به همین خاطر، نیروهای خودی مستقر در این منطقه حدود ۲۰۰ متر عقب آمدند.

در ادامه عملیات، رزمندگان از محورهای «قلعه کهنه» و «فرخ‌آباد» به طرف تپه‌های «غلامی» و پاسگاه «دراجی» حرکت کرده و ضمن پاکسازی کامل منطقه، تعداد زیادی از نیروهای دشمن را به اسارت درآوردند.

در جریان مرحله چهارم عملیات که از ساعت ۲۴ روز ۱۲ تیرماه ۱۳۶۵ آغاز شد، با ورود قوای خودی به روستای فیروزآباد، دشمن عقب‌نشینی کرد. سپس خاکریزی از فیروزآباد تا یال‌های ارتفاعات قلاویزان ساخته شد. درگیری، همچنان در اطراف ارتفاعات ۲۲۳ ادامه داشت و دشمن، فشاری قابل ملاحظه در نقاط مختلف وارد کرده، تنها ارتفاعات فوق را در تصرف خود نگه داشته بود. حدود «ساعت ۷ صبح» روز چهارم (۱۳ تیر ماه ۶۵) پاتک شدید دشمن روی ارتفاعات قلعه آویزان - به منظور تصرف قله ۲۰۰ - شروع شد؛ لیکن با مقاومت و حملات پی در پی قوای خودی، این پاتک شکست خورد.

در روز پنجم، ارتفاع ۲۱۰ مجدداً به تصرف نیروی خودی درآمد و در سحرگاه روز ششم نیز رزمندگان در مرحله پنجم عملیات با حمله به ارتفاع ۲۲۳، ضمن تأمین اهداف تعیین شده، قرارگاه تاکتیکی لشکر ۱۷ زرهی عراق را به تصرف درآوردند.

در تاریخ ۱۸ تیر ۶۵، علاوه بر تصرف باقی مانده یال‌های غربی ارتفاع ۲۲۳، قرارگاه تاکتیکی تیپ ۲۴ مکانیزه عراق منهدم و فرمانده آن به همراه تعدادی دیگر اسیر شد.

ارزیابی عملیات کربلای ۱ عملیات موفق کربلای یک، پایانی بر استراتژی دفاع متحرک عراق و نقطه شروع امیدوارکننده‌ای برای نیروهای خودی جهت انجام عملیات محدود ایذایی بود. منفعل کردن سیاست تهاجمی عراق، هدف عمده‌ای بود که نیروها به خوبی توانستند به آن دست یابند.

سرعت عمل، اعتقاد یگان‌ها، حفاظت عملیات، فریب دشمن، تناسب نیروها با طرح عملیات، انجام کارهای مهندسی لازم و غیره از جمله عوامل بارز و موثر در این عملیات بود.

نتایج عملیات طی این عملیات، منطقه‌ای به وسعت ۱۷۵ کیلومترمربع از خاک ایران و نیز عراق شامل شهر مهران و روستاهای اطراف آن، جاده دهلران - مهران - ایران، ارتفاعات حساس و سرکوب قلاویزان و حمیرین و نیز دو پاسگاه مرزی آزاد شد. همچنین عقبه‌های دشمن از جمله شهرهای بدره و زرباطیه در دید و تیررس قوای خودی قرار گرفت.

در این عملیات، ۱۲۱۰ نفر از نیروهای دشمن اسیر شدند.

منبع: ایسنا

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۰۸۵۸/مهران-آزادسازی-کربلای-۱-عملیات-آغاز-سالروز-۳۰۸۵۸>